

INSPRAAKREACTIE INTERNETCONSULTATIE WIJZIGING REGELING BODEMKWALITEIT

Marnix Mosselman, 10 november 2019

1 Neem PFAS mee in deze wijziging van de Regeling bodemkwaliteit

Het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' is op 8 juli 2019 met een Kamerbrief aan de Tweede Kamer toegezonden. Hierin zijn een onderzoeksplicht en te hanteren normen voor PFAS opgenomen.

Formeel betreft dit handelingskader geen officieel "bekendgemaakte" regelgeving. Enerzijds wordt het echter in de praktijk wel als regelgeving opgevat, anderzijds vormt het geen juridische basis waarop kan worden teruggevallen bij het hanteren van de normwaarden van 3 µg/kgds (PFOS, GenX, overige PFAS) respectievelijk 7 µg/kgds (PFOA).

De 0,1 µg/kgds uit het tijdelijk handelingskader is in korte tijd uitgegroeid tot de bekendste bodemnorm van Nederland. In de praktijk wordt die waarde vaak overschreden in grond en baggerspecie. Aan het RIVM is verzocht om voor 1 december 2019 een advies te geven over een ruimere veilige norm.

Ik pleit ervoor om die "1 december-norm" spoedig op te nemen in de Regeling bodemkwaliteit. Hetzelfde geldt voor eerdergenoemde waarden van 3 µg/kgds respectievelijk 7 µg/kgds (tenzij er aanleiding is om andere getallen te kiezen), als maximale waarden voor wonen / maximale waarden voor industrie / maximale waarden voor verspreiden van baggerspecie over aangrenzend perceel.

Uiteraard in de wetenschap dat er nog veel tijdelijk en onzeker is rondom PFAS. Veilig betekent daarbij ook: een weg terug is er niet. De uitvoeringspraktijk moet erop kunnen vertrouwen niet later in de problemen te komen doordat een eerder bekendgemaakte normwaarde weer wordt verlaagd.

Van belang is dat de regelgeving over PFAS matcht met hoe het normaliter loopt volgens het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit. En dat bij eventuele afwijking daarvan (nood breekt wet) dit duidelijk wordt vermeld. Eén van de aspecten om in de toelichting aandacht aan te besteden is de zogeheten 'dubbele toets' (toetsing aan zowel de kwaliteitsklasse als de bodemfunctieklasse van de ontvangende bodem).

Voor het aanvullen van bodemkwaliteitskaarten met PFAS staat op de website van Bodem+ dat hiervoor dezelfde systematiek kan worden gevolgd als eerder uitgewerkt voor de stoffen kobalt, PCB's en molybdeen. Ook hiervoor geldt dat een juridische grondslag door middel van vastlegging in regelgeving wenselijk is.

2 Verwijder uit bijlage D het Wijzigingsblad d.d. 1 januari 2019 bij de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten

Op de website www.internetconsultatie.nl staat over de thans voorgenomen wijziging van de Regeling bodemkwaliteit het volgende:

Op verzoek van het bedrijfsleven worden nieuwe normdocumenten aan de Regeling bodemkwaliteit toegevoegd dan wel gewijzigd. (...)

Ook op de aanwijzing van de nieuwe en gewijzigde normdocumenten in bijlage C en D kan worden gereageerd. De inhoud van de nieuwe en gewijzigde normdocumenten zelf valt niet onder deze internetconsultatie. Bij de totstandkoming van deze documenten hebben namelijk de landelijke private organen (KIWA, SBK, SIKB en NEN) de belanghebbenden al betrokken, onder andere via een openbare consultatieronde.

De 'Richtlijn bodemkwaliteitskaarten' is een vreemde eend in de bijt bij de normdocumenten waarnaar de Regeling bodemkwaliteit in bijlage D verwijst. Deze Richtlijn – en wijzigingsbladen daarvan - worden niet door een privaats orgaan maar door de bewindspersoon vastgesteld en vervolgens “bekendgemaakt” via de website van NEN.

Bodemkwaliteitskaarten vormen een belangrijk deel van mijn bedrijfsactiviteiten. Ik heb op dit vlak twintig jaar ervaring. Dat geeft enig recht van spreken: er zijn weinig personen met een vergelijkbare staat van dienst. Er is in deze nichemarkt ook maar een handjevol andere bedrijven actief.

De meest recente wijziging van de Regeling bodemkwaliteit is op 29 november 2018 in de Staatscourant gepubliceerd. Deze is direct de volgende dag in werking getreden.

Bij de internetconsultatie van deze laatste wijziging van de Regeling bodemkwaliteit (zomer 2017) dook plots bij de Richtlijn voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten een wijzigingsblad van 1 januari 2018 op. Dit wijzigingsblad was niet beschikbaar bij de internetconsultatie.

Na een Wob-verzoek gericht aan de toenmalig minister van I&M bleek dit wijzigingsblad niet te bestaan, althans er zou slechts sprake zijn van persoonlijke beleidsopvattingen van twee ambtenaren van Rijkswaterstaat. Het werd vervolgens niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering geacht indien de standpunten van ambtenaren zelfstandig werden betrokken in de publieke discussie.

Niettemin dook in de op 30 november 2018 in werking getreden wijziging van de Regeling bodemkwaliteit weer een wijzigingsblad op, maar nu stond er in bijlage D: *Richtlijn voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten, 3 september 2007, met het wijzigingsblad van 1 januari 2019.*

Op de website van NEN was op dat moment geen wijzigingsblad van 1 januari 2018 of van 1 januari 2019 te vinden (en op 2 januari 2019 evenmin). Ook in de Staatscourant (waar je een bekendmaking ook zou kunnen verwachten) is geen wijzigingsblad te vinden: op www.officielebekendmakingen.nl wordt via de zoekfunctie geen wijzigingsblad gevonden.

Ergens in de zomer van 2019 is sneaky op de website van NEN een bestand “Wijzigingsblad Richtlijn bodemkwaliteitskaarten d.d. 1 januari 2019.pdf” geplaatst.

Dit wijzigingsblad bestaat uit het invoegen van een verwijzing naar NEN5725 en NEN 5717, waarbij vervolgens in de toelichting staat dat er “dwingend” wordt verwezen.

Volgens de Aanwijzingen voor de regelgeving geschiedt de verwijzing naar toe te passen normdocumenten in beginsel echter op een niet-dwingende wijze (aanwijzing 3.48). Ook bij de uitwerking van de Omgevingswet is één van de principes dat niet dwingend wordt verwezen.

Verwijzing naar NEN 5725 en NEN 5717 heeft geen enkele meerwaarde voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten.

In het voorjaar van 2017 kwam ik er bij toeval achter dat er in een ontwerp NEN 5725 plotseling passages over bodemkwaliteitskaarten opgenomen waren. Deels overlappen deze, en deels wijken deze af van hetgeen er al is opgeschreven in de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten en bijlage M van de Regeling bodemkwaliteit. In ieder geval geeft de tekst in NEN 5725 geen blijk van voldoende deskundigheid over het opstellen van bodemkwaliteitskaarten.

Ik heb daar destijds ook op gereageerd. Naast mij hebben nog 2 anderen gereageerd dat het opstellen van bodemkwaliteitskaarten al elders wordt geregeld. Exemplarisch is het volgende:
In de commentaartabel schrijft de normcommissie van NEN als antwoord over het opnemen van bodemkwaliteitskaarten in NEN 5725:

- bij opmerking 49 als reactie "*zie commentaar 109*"
- bij opmerking 109 als reactie "*zie commentaar 49*"

Gezien het voorgaande dient in bijlage D de verwijzing naar het wijzigingsblad van 1 januari 2019 bij de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten te worden verwijderd.